

TEMA

OKTOBER 2008 #08

MAGASINET

SCENELIV

SANG • DANS • TEATER • FILM / UDGIVET AF DANSK SKUESPILLERFORBUND

TEMA: LEDERUDDANNELSE AF KUNSTNERE

"SCENEKUNSTEN ER JAGET VILDT. HVIS DU IKKE LÆRER AT LEDE, TJAH SÅ BEGRÆNSER DU DINE OVERLEVELSESCHANCER."

DET ER FOR TYNDT

SCENELIV

MAGASINET SCENELIV udgives af Dansk Skuespillerforbund og udkommer 10 gange årligt. Oplag: 3300 eks. - Abonnement: 375 kr. p.a.

MAGASINET SCENELIV

Dansk Skuespillerforbund
Sankt Knuds Vej 26,
1903 Frederiksberg C.
Telefon: 33 24 22 00
Fax: 33 24 81 59, man.-fre. 9-12 og 13-15.
dsf@skuespillerforbundet.dk
www.skuespillerforbundet.dk

Artikler, læserbreve o.lign. sendes til:
pnm@skuespillerforbundet.dk

Redaktion: Pia Møller Munksgaard,
Henrik Petersen (ansv.).

Tryk: Print Division. Design: bilgravbilgrav.

Annoncepriser & formater (b x h. mm):

Helsides annonce	(170 x 270)	kr. 8.000
2/3 sides annonce	(170 x 192)	kr. 5.500
Top-annonce	(170 x 60)	kr. 1.500
VISITKORT-annonce	(112 x 30)	kr. 500

Medlemsannoncer – max. 350 tegn incl. mellemrum
(sommerhus o.lign.): kr. 200,-.

Annoncemateriale skal afleveres reproklart, digitalt på CD eller mail i pdf-format. Alle priser tillægges moms og evt. farvetillæg. Særlige annonceønsker:
Kontakt Time Fangel - tlf. 33 24 22 00

DSF'S BESTYRELSE 2006/07

Henrik Petersen (formand)	44 44 99 24
Julie Carlsen	40 29 58 83
Peder Dahlgård	66 14 50 85
Christian Damsgaard	38 33 88 20
Ane Marie Fjølstrup	35 42 48 17
Rasmus Hamnerich	40 71 29 87
Lars Hunniche	35 43 90 95
Joen Højerslev (suppleant)	32 55 93 99
Katja Elgaard Holm	26 14 41 18
Ann Eleonora Jørgensen	33 79 02 25
Laura Kold	51 92 11 04
Henrik Jandorf	30 23 44 32
Lars Lippert	21 48 06 12
Johannes Mannov	36 34 15 56
Ina-Miriam Rosenbaum	33 14 20 47
Jacob Stage	38 10 83 85

DSF'S SEKRETARIAT

Formand: Henrik Petersen
Direktør: Mikael Waldorff
Kommunikationschef: Pia Møller Munksgaard
Bogholder: Lis Jespersen
Regnskabsfører: Heidi Holm Madsen
Juridiske konsulenter: Maj Hagstrøm og Nanna Klingsholm (orlov)
Forbundsjurister: Berit Lassen (orlov), Magnus Homann, Charlotte Olsen Poulsen og Anders Ingemann Johansen
Socialkonsulent: Nanna Møller
IT-manager og rettighedsforvalter: Sengül Kaya (orlov)
Kursus- og Legatsekretær: Hanne Arlund og Karin Iwersen (orlov)
Sekretær for formand og direktør: Time Fangel
Omstilling/Sekretær: Sophie Hovdekorp

FILMEX' SEKRETARIAT

Forretningsfører: Sven Kromann-Rasmussen
Sekretærer: Jette Rydder og Kristine Staffeldt

”Vi har i flere tilfælde prioriteret at give projekter delvise tilskud, altså ikke dække alle udgifterne i budgettet. Dét har vi valgt for at få mulighed for at støtte flere projekter, og fordi vi håber, at et tilskud fra os kan åbne døre til fonde og øvrige tilskudsydere.”

Sådan lød det fra formand Mikkel Harder Munck-Hansen i den officielle pressemeddelelse fra Scenekunstudvalget i forbindelse med uddelingen i september af 25 mio. kr. til drift og projekter inden for voksenteater.

I Berlingske Tidende valgte formanden en mere bramfri tone, da han erkendte, at forholdene for de små teatre, der er afhængige af udvalgets støtte, bliver mere og mere usle.

”Det er rent ud sagt forfærdeligt og rædselsfuldt, at vores midler er så begrænsede”, sagde han.

I DSF forstår vi godt Scenekunstudvalgets frustration – for hovedproblemet er, at der i dag er *alt* for få penge til et område, som er helt afgørende for mangfoldigheden og udviklingen i dansk teater. De penge, udvalget kan fordele, er barberet ned til peanuts, og overvejelsen er hver gang: Skal vi give nogle få projekter fuld støtte, eller skal vi smøre støtten tyndt ud, så alle får en – meget – lille del af kagen.

Scenekunstudvalget har i år valgt det sidste, og det har nogle konsekvenser, som man i både den kulturpolitiske og fagpolitiske debat bør være opmærksom på.

Det er en fordelingsmåde, som er med til at skjule pengemanglen på området. På papiret har mange fået støtte – projekterne kan bare ikke realiseres med den støtte, de har fået. Hvis man i stedet støttede nogle færre fuldt ud, ville offentligheden, teaterlivet og det politiske liv få et realistisk billede af, hvor meget kultur af denne type, som regeringen er villig til at betale for. Og dermed ville udgangspunktet for at disku-

tere økonomien på området med ministeren og de øvrige politikere være langt mere retvisende.

Scenekunstudvalget opfordrer indirekte til, at man søger fonde og andre private tilskudsgivere om de manglende støttekroner. Vi ved alle, hvor svært det kan være at få penge herfra til netop disse projekter, og vi ved også, at det langt fra er en løsning, der kan sikre fuld finansiering for alle.

Og hvad sker der så? Jo – de små teatre, projekterne skal opføres på, må gå ind med finansiering. Så er der reelt tale om, at ressourcer fjernes fra deres repertoiremuligheder. Det er efter princippet at hunden fodres med sin egen hale.

Eller der sker det, der er endnu værre, at projektet gennemføres uden medfinansiering – på lønninger og vilkår, der ligger langt fra vores normale overenskomstvilkår

Der er medlemmer, der – fordi de brænder for et projekt – mener, at det er bedre med en lille smule støtte end slet ingen – og så må omkostningerne, inklusiv lønningerne, indrettes efter de penge, der er. Det ved vi! Og vi ved også, at Scenekunstudvalget skal forsøge, at få mest mulig teaterkunst ud af pengene.

Men som fagforbund har vi en anden opgave og et andet udgangspunkt, nemlig at sørge for, at vores medlemmer kan leve af deres arbejde. Hvis et stadigt tyndere lag af støttekroner er med til at udhule lønningerne i denne type arbejde, så bliver det ikke private fonde eller de små teatres budgetter, der kommer til at fylde det økonomiske hul, som Scenekunstudvalget efterlader. Så bliver det scenekunstnerne selv! ■

Henrik Petersen,
formand for Dansk Skuespillerforbund

ARTLAB VIL SAMLE ALLE RELEVANTE JOB I EN SÆRLIG JOBBANK FOR KUNSTNERE.

Af Pia Møller Munksgaard, pmm@skuespillerforbundet.dk

Allerede i begyndelsen af 2009 vil musikere, scenekunstnere og andre kunstnere kunne klikke ind på en helt ny hjemmeside – en jobbank for kunstnere. Her vil de ved hjælp af forskellige søgefunktioner kunne finde frem til job, som er relevante i lige præcis deres situation.

"Vi er i fuld gang med at udvikle projektet, og vi er stadig i en tidlig fase. Men som det ser ud lige nu, så regner vi med at være i luften med en pilotudgave i januar," siger Gerda Hempel, leder af Artlab og ansvarlig for jobbank-projektet.

Jobbanken er sat i gang af Artlab, Dansk Musikerforbund og Dansk Skuespillerforbund. De lokale beskæftigelsesråd i København og på Frederiksberg har givet henholdsvis 1,5 mio. kr. og godt 400.000 kroner til gennemførelse af projektet, som også er støttet med 100.000 kr. af FTF-A.

ET HELT NYT OVERBLIK

Jobbanken vil i princippet indeholde alle typer job. Det kan være faste deltidsjob som supplement til det deltidsjob, kunstneren allerede har. Det kan være korte ansættelser, der kan fylde nogle af hullerne imellem de kunstneriske jobs. Det kan være faste – men fleksible – ansættelser, hvor der stadig er plads til at tage et kunstnerisk job. Det kan være job, hvor der er brug for kunstneriske kompetencer, og job, hvor denne type kompetencer ikke er nødvendige – men ifølge Gerda Hempel dog altid vil være et plus.

"I dag findes der ikke et sted, hvor kunstnere kan få overblik over deres jobmarked. Det vil vi gerne skabe. Samtidig ved vi, at rigtig mange virksomheder i disse år får øjnene op for de kunstneriske kompetencer, oplevelsesøkonomien og kreativitet på arbejdspladserne. De job skal vi gøre synlige. Kontakten til arbejdsgiverne og afdækningen af dette behov er en af de helt store opgaver i projektet," siger hun.

AFHJÆLPE DE VÆRSTE SKADER

Etableringen af jobbanken er Dansk Musikerforbunds og Dansk Skuespillerforbunds forsøg på at afhjælpe de værste skader af den stadig strammere dagpengepraksis, som er i fare for at jage mange kunstnere helt væk fra det kunstneriske arbejdsmarked og over i andre brancher. DSF-formand Henrik Petersen siger:

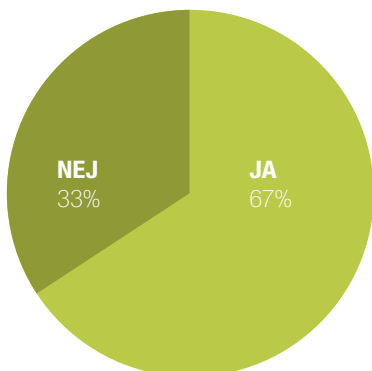
"Indtil videre har vi ikke kunnet overbevise politikerne om, at det kunstneriske arbejdsmarked er så specielt, at man bør se mere fleksibelt på rådighedsreglerne. Med jobbanken forsøger vi selv at afbøde de værste skadevirkninger ved at samle nogle job, som kan passe sammen med et kunstnerisk arbejde. Hvis kunstnerne bliver tilstrækkelig selvforsørgende, slipper de for at blive jaget rundt i dagpengesystemet og helt væk fra deres eget jobmarked."

Gerda Hempel har kun fået positive reaktioner på planerne om jobbanken, som hun på sigt håber vil kunne klare sig selv.

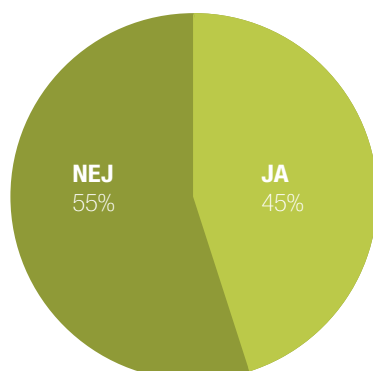
"Med jobbanken får kunstnerne et helt nyt overblik over, hvilke job, de kan søge. De kan få inspiration til at afprøve nye områder og nye kombinationer af job, og de kan købe sig lidt tid i forhold til at spare på de supplerende dagpenge. Arbejdsgiverne får også noget ud af det: De får nogle medarbejdere ud, som selv har valgt det, i stedet for nogle, som er tvunget derud af systemet," siger Gerda Hempel. ■

Magasinet Sceneliv vil løbende følge arbejdet med at udvikle den kunstneriske jobbank.

JOB UDEN FOR PRIMÆRE ERHVERV

BRUG AF KUNSTNERISKE KOMPETENCER

UDEN BRUG AF KUNSTNERISKE KOMPETENCER

SCENEKUNSTNERE BRUGER KOMPETENCER BREDT

DANSKE SCENEKUNSTNERE ER GODE TIL AT BRUGE DERES KUNSTNERISKE KOMPETENCER BÅDE INDEN FOR OG UDEN FOR DERES EGENTLIGE FAG. DET VISER EN UNDERSØGELSE, SOM DSF HAR LAVET.

Af Pia Møller Munksgaard, pmm@skuespillerforbundet. Research: Tine Fangel

Hvis nogen skulle gå rundt med en forestilling om, at scenekunstnere har en snæver opfattelse af, hvad de er uddannet til at arbejde med, så kan de godt tro om. En undersøgelse, som DSF lavede før sommerferien, viser, at scenekunstnerne er meget kreative, når det handler om at fylde hullerne imellem de rent kunstneriske engagementer ud med arbejde af meget forskellig karakter. Undersøgelsen viser, at mange kunstners arbejde falder i hele tre kategorier: Rent kunstnerisk arbejde, arbejde uden for faget, hvor man bruger sine kunstneriske kompetencer og andre typer arbejde uden for faget.

Af de 330, der svarede på undersøgelsen via e-mail, havde 221 haft job uden for deres eget fag, hvor de brugte deres kunstneriske kompetencer. Det svarer til 67 procent. 45 procent havde taget job uden for deres eget fag, hvor de kunstneriske kompetencer ikke var strengt nødvendige.

"Tallene er udtryk for flere ting. De viser tydeligt, at den måde dagpengereglerne praktiseres på i øjeblikket – uden hensyn til særlige arbejdsmarkeder – tvinger vores medlemmer ud i job uden for det kunstneriske arbejdsmarked. Men undersøgelsen viser også stor kreativitet i forhold til at finde noget meningsfyldt arbejde at supplere kunsten med. Og her vil den planlagte jobbank og eventuelt et vikarbureau jo være en kæmpe hjælp for den enkelte kunstner," siger DSF-formand Henrik Petersen.

Deltagerne i undersøgelsen har anført, hvilke typer job, de har haft uden for deres eget fag. Blandt de job, hvor de kunstneri-

ske kompetencer kan bruges, er undervisning klar topscorer – bl.a. drama, sang, dans mv. for børn og voksne. Mange beskæftiger sig med forumteater, foredrag, kommunikationstræning, samtaleteknik og rollespil. En del supplerer deres skuespiller-, danser- eller sangerkarriere med instruktion, og en gruppe har job som forskellige former for skribenter; tekstforfattere, forfattere, manuskriptforfattere osv.

Blandt de øvrige job er en del servicejob, f.eks. kontorarbejde, job i butik, håndværkerarbejde, rengøring og arbejde på cafe eller restaurant.

Dem, der søger arbejde uden for deres eget fag, har typisk en årlig indtjening på disse job på mellem 0 og 100.000 kr. – flest tjener mellem 0 og 50.000. 13 procent tjener dog mellem 100.000 og 300.000 kr. årligt på arbejde uden for faget, hvor de kan bruge deres kunstneriske kompetencer.

"Vi kan se, at for mange er det et vigtigt supplement til det kunstneriske arbejde. Undersøgelsen giver os et billede af, hvad vores medlemmer allerede har af alternativt arbejde, som kan passe sammen med de kunstneriske engagementer. Den viden kan vi bruge i det kommende arbejde med jobbanken," siger Henrik Petersen. ■

ARTLABS JOBKURSER PÅ LAVERE BLUS

■ Rygterne om Artlabs død er stærkt overdrevne. Artlab lever og har kursister – blot i mindre målestok end tidligere på kurser for ledige, lyder meldingen fra Nørrebrogade 66D.

Da Sceneliv gik i trykken var der omkring 35 kursister på Artlab, og det er lidt under halvdelen af, hvad der regnet i et gennemsnit har været typisk i Artlabs levetid. At Artlab har været nødt til at skrue lidt ned for aktiveringsblusset, skyldes den lave ledighed generelt i samfundet og systemets holdning til aktiveringskurser.

"Dels er der ikke så mange ledige som tidligere, og dels er systemet ikke så villig til at sende de ledige på kursus som tidligere. Det sidste er vi selvfølgelig kede af, især fordi vi igennem alle årene har kunnet levere dokumentation for, at kurserne for kunstnerne har en klar og tydelig effekt. De har simpelthen mere arbejde efter de har været på Artlab, end de havde før," siger Gerda Hempel og tilføjer:

"Vi arbejder på at kunne videreføre Artlabs målrettede tilbud til de ledige kunstnere, der er. Stiger ledigheden igen, opskalerer vi, hvis vi får de nødvendige forhold for det. Og så er Artlab

"Vi arbejder på at kunne videreføre Artlabs målrettede tilbud til de ledige kunstnere, der er."

Gerda Hempel, Artlab

jo også andre ting end aktiveringskurserne – bl.a. vil jobbanken, iværksætterkurser, efteruddannelse og internationale projekter være vigtige arbejdsopgaver i de kommende år."

Hvis man er interesseret i at vide, hvilken type kurser Artlab udbyder lige nu, så tjek hjemmesiden www.artlab.dk eller ring på 70 22 15 25. ■

FÅR DU SUPPLERENDE DAGPENGE?

■ Nej, vil mange medlemmer af DSF nok umiddelbart sige. Kun de, som har et fast deltidsjob som f.eks. kirkesanger eller underviser, er formentlig klar over, at de nye regler om supplerende dagpenge berører dem.

Men mange flere scenekunstnere bliver berørt af den stramning af reglerne, som trådte i kraft 14. april i år og betyder, at man maksimalt kan modtage supplerende dagpenge i 30 uger inden for en periode på to år (102 uger). Reglerne berører:

- Scenekunstnere med en fast deltidsbeskæftigelse.
- Scenekunstnere, der i løbet af en ledighedsperiode, har en eller flere dages arbejde på f.eks. film eller tv, med dubbing eller en koncert.

FAST DELTID

For den gruppe, der har fast deltidsjob, er konsekvensen, at de efter 30 uger ikke har ret til supplerende dagpenge længere. De kan derfor vælge at sige deres deltidsjob op og dermed gå fra at være delvist selvforsørgende til slet ikke at være det. Eller de kan forsøge at leve af den løn, som deltidsjobbet giver. Og endelig kan de forsøge at finde yderligere deltidsbeskæftigelse, så de slet ikke behøver modtage dagpenge.

"Der er ikke nogen fornuft i, at reglerne kan tvinge folk, der i hvert fald delvis kan forsørge sig selv, til at opgive gode jobs for at blive helt arbejdsløse. Det har forbundet da også fra starten gjort opmærksom på. Men som reglerne er blevet, kan vi kun opfordre til, at man gør alt, hvad man kan for at finde det lille ekstrajob, der gør at man kan beholde sit oprindelige deltidsarbejde," siger socialkonsulent Nanna Møller.

ENKELTSTÅENDE JOBS

For de scenekunstnere, der i ledighedsperioder jævnligt har et eller flere enkeltstående korte job, er overvejelserne nogle andre. De supplerende dagpenge tælles nemlig i hele uger og loftet er 30 uger.

Det betyder, at hvis du siger ja til en enkelt dag på en filmoptagelse, så er det klogt at overveje, om du vil modtage supplerende dagpenge for resten af ugen eller vælge dagpengene helt fra i den uge. Hver gang du modtager selv den laveste supplerende ydelse, forbruger du af de 30 uger, hvor du har ret til supplerende dagpenge inden for to år.

"Vilkårene er blevet markant anderledes og dårligere for den gruppe medlemmer, som har mange enkeltstående korte opgaver," siger Nanna Møller og tilføjer:

"Med de nuværende regler kan det nogle gange være bedre at undvære dagpenge i en uge, hvor man har et enkelt korterevarende job på f.eks. en eller to dage, så man ikke bruger en uge på sin konto for supplerende dagpenge. Men det er selvfølgelig hver gang en helt konkret økonomisk afvejning. Hvis man ikke ønsker at modtage supplerende dagpenge i en uge, skal man huske at gøre opmærksom på det, når man udfylder sit dagpengekort, ellers vil man automatisk få udbetalt det beløb man har ret til i den pågældende uge" siger Nanna Møller.

Det kan være vanskeligt at vurdere, hvad der er fornuftigt at gøre i den enkelte situation. Derfor – hvis du har spørgsmål, overvejelser eller problemer omkring supplerende dagpenge, så kontakt Nanna Møller i DSF på tlf. 33 24 22 00. ■

KUNSTEN AT LEDE KUNSTNERE

"JEG HOPPER LIGE IND OG LEGER LEDER". "KUNSTEN SKABES I ANARKIET". "LEDELSE ER BUSINESS". VRØVL OG MISFORSTÅET SLUDDER, SIGER LEDELSESFORSKEREN, REKTOREN OG TO TEATERCHEFER. GAMLE DOGMER ER I OPBRUD, OG BEHOVET FOR SENDE KUNSTNERISKE CHEFER PÅ EFTERUDDANNELSE I LEDELSE ER TOPAKTUELT.

Af Nana Toft Foto: Peter Sloth Madsen

"Scenekunsten er jaget vildt. Så hvis du ikke lærer at lede, tjah så begrænser du dine overlevelseschancer."

Så hårdt og brutalt kan det siges. Og han siger det – Martin Elung, rektor på Odsherred Teaterskole.

Scenekunstens Udviklingscenter, Odsherred Teaterskole, lancerede 24. september 2008 Danmarks første kunst- og kulturleder diplomuddannelse. Ifølge Martin Elung var der 65 kvalificerede ansøgere, men der blev, i første omgang, kun plads til et hold med 30 studerende.

"De mange ansøgere har overbevist os om, at der er et stort behov for at lære at lede," fortæller Martin Elung og forsøger at forklare hvorfor.

"Branchen er ekstremt presset – også økonomisk. Der er blandt andet et voksende behov for egen indtjening. Det er derfor blevet aktuelt for kunstnere og kulturfolk – især de kunstneriske ledere – at overveje, hvordan de bedst udvikler deres ledelseskompetencer. Ledelse handler også om at få det bedste ud af sine muligheder og sine medarbejdere, skabe fantastisk scenekunst og eventuelt klare sig uden offentlig støtte."

Især elementet omkring salg og marketing synes at optage folk i en tid, hvor støttesystemerne synes at ændre sig hele tiden.

"Kunstnere er langsomt ved at åbne sig overfor de kompetencer, der findes indenfor det merkantile område. Der er en spændende bevægelse for tiden, hvor kunstnerne på deres side begynder at se erhvervslivet som en størrelse, man kan lære noget af, og hvor erhvervslivet på sin side tørster efter at lære af det kunstneriske område," siger rektoren.

KOMPETENCERNE MANGLER

På Det Kongelige Teater har kunstnerne og ledere i en årrække været genstand for observation. Helle Hedegaard Hein, ledelsesforsker på Copenhagen Business School, CBS, har nemlig haft nationalscenen som en form for forskningslaboratorium.

Hun synes, lederne savner ledelsesmæssige kompetencer. Hun skyder med skarpt, for ifølge hende kan det være fatalt og rette ubodelig skade på – i sidste ende kunsten – hvis de sju-sker med ledelsen.

"Min analyse på Det Kongelige Teater viser, at flere ledere savner ledelseskompetencer, og min klare fornemmelse er, at det ikke kun er her på teatret, at de kompetencer er fravæ-

"Scenekunsten er jaget vildt. Så hvis du ikke lærer at lede, tjah så begrænser du dine overlevelseschancer."

Martin Elung, rektor Odsherred Teaterskole

rende. Det er en generel tendens blandt mange chefer på flere teatre. Og det er et problem, da kunstnere har et meget stort ledelsesbehov. Kunstnere er mennesker, der søger en mening gennem deres arbejde, så når ledelseskompetencerne ikke er til stede, er skaden desto større," forklarer hun.

LEDELSE – ET FYORD

"Ledelse er sådan noget businessagtigt noget, kunsten ikke skal beskæftige sig med".

Helle Hedegaard Hein forsøger at skitsere en af de mere sejlivede myter i det kunstneriske miljø, der går på, at ledelse hæmmer kreativiteten. At ledelse ikke er noget, man kan lære, eller at ledelse kun har noget med styring at gøre.

Det er netop på grund af myter som denne, at Helle Hedegaard Hein er overbevist om, at efter- og videreuddannelse er så væsentlig.

"Det er en udbredt misforståelse, at ledelse kun handler om at styre – som hvis man skulle styre et produktionsapparat. Ledelse handler først og fremmest om at kunne inspirere og motivere. Det er ikke et værktøj, men en måde at skabe refleksion hos lederen på. Det kan give lederen et fundament til at tænke over, hvad der driver medarbejdere, og hvordan man motiverer dem. I virkeligheden er ledelse forudsætningen for at skabe god kunst. Og det er dét, lederne lærer på de her ledelseskurser," forklarer hun.

Martin Elung sidder og nikker i Odsherred. For god ledelse handler ikke kun om at skærpe sine salgs- og marketingskompetencer. Han fornemmer, at kunstnerne – også – er drevet af idealisme.

"Man ønsker at lære, hvordan man får det bedste ud af sine medarbejdere. For når man kan det, er man med til at føre kunsten videre. Og det er jo enhver kunstners drøm," siger han.

JEG SMUTTER LIGE IND....

Den manglende respekt for ledelse som fag er i øvrigt ikke kun udbredt blandt kunstnere, fortæller Helle Hedegaard Hein. Indenfor rigtig mange fag er ledelse et "nødvendigt onde". Et blødt fag, der måske i virkeligheden slet ikke er et fag, der kan læres. I det kunstneriske miljø er forholdet til ledelse en anelse mere arrogant.

"Holdningen er lidt sådan "nu går jeg lige ind og leder". Jeg har ofte mødt en meget belærende tone i miljøet, der går på at "vi er jo lidt anderledes, vi kunstnere. Vi er et særligt folkefærd, og derfor kan man ikke tage ledelse ind og bruge den på os." Kunstnere ophøjer sig selv. Men faktum er, at de ligner alle andre fagprofessionelle. Der er et behov for at forstå, at hvis man skal skabe et sublimt kunstnerisk produkt, så er det også et ledelsesmæssigt ansvar," fortæller Helle Hedegaard Hein, der især peger på den gruppe af kunstneriske ledere, der går fra at være udøvende til at være ledere.

"Det bliver virkelig vigtigt med efteruddannelse, når man går fra at være udøvende til at være leder indenfor samme fag. For rigtig mange ledere glemmer medarbejdernes behov, når de selv bliver ledere. De kunstneriske ledere er gode til administration og økonomi, men forståelsen for det kunstneriske sind – den taber de på vej til chefgangen, siger ledelsesforskeren.

FØRSTE KUNST- OG KULTURLEDER DIPLOMUDDANNELSE

Odsherred Teaterskole havde premiere på Danmarks første kunst- og kulturleder diplomuddannelse 3. oktober 2008. Ud af 65 ansøgere er 30 blevet optaget.

De 30 studerende kommer fra et bredt spektrum indenfor kunst- og kulturbranchen. Her er både kvinder og mænd, og studerende kommer fra alle dele af Danmark. Der er dog en overvægt af personer under 40 år.

Uddannelsen er kompetencegivende og normeret til 60 ECTS-points (European Credit Transfer System). Et system til meritoverførsel indenfor videregående uddannelser i EU).

Undervisningen er tilrettelagt, så man kan arbejde ved siden af. Det tager typisk 2 år at gennemføre uddannelsen.

Man bliver optaget på baggrund af sin erhvervs erfaring.

3 HURTIGE TIL HELLE HEDEGAARD HEIN

Hvem har det største behov for en efteruddannelse?

Det har de ledere, der sidder på teatre med faste ensembler. For her kan det gøre størst skade, hvis der ikke er en god ledelsesmæssig forståelse. Her har medarbejderne et stærkt tilhørsforhold og dermed en god bid af deres identitet bundet op på stedet.

De fleste chefer bliver ledere af administrativt personale. Hvorfor skal de så efteruddannes?

Teatre er jo et kunstnerisk miljø i sig selv. Så det er underordnet om vi taler administrativt personale eller udøvende kunstnere. Kompetencerne og evnerne skal være de samme overfor begge grupper.

Hvorfor taler man så meget om det?

Der er en frygt indlejret i kunstnerne. En frygt for andres indblanding, der stammer tilbage fra dengang kunsten var finansieret af mæcenerne. Det udviklede sig til en kulturkamp mellem kunsten på den ene side og kapitalismen eller markeds kræfterne på den anden. Den grundlæggende opfattelse er jo, at kunsten skal være fri – og at business er et grimt ord, hvis du er en sand kunstner.

"Min analyse på Det Kongelige Teater viser, at flere ledere savner ledelseskompetencer, og min klare fornemmelse er, at det ikke kun er her på teateret, at de kompetencer er fraværende."

Helle Hedegaard Hein, ledelsesforsker, CBS

"JEG HAR FÅET ÅBNET HOVEDET."

Af Nana Toft Foto: Henrik Stenberg

Han har stritører. Smiler en anelse. I baggrunden er der noget, der kunne minde om vand. Drengen er omkring 10 år og stirrer direkte ind i kameraet, der dog ikke afslører, hvilken farve, de insisterende øjne har.

For billedet er sort/hvidt og taget i begyndelsen af 1960'erne.

Stritørerne er der stadig. Smilet er blevet en anelse større, og udvikler sig ret tit til høje grin, der nærmer sig brøl, ligesom højden og drøjden er eksploderet. Det drengede er der stadig i form af en attitude, der tæsker ind i dig med træsko på. Men der er også kommet en alvor og en tillukkethed, der måske bare kommer, når man bliver ældre.

Drengen er blevet til en mand. Og manden sidder som teaterchef på Betty Nansen Teatret på Frederiksberg. Med billedet af sig selv som dreng lige til venstre for computerskærmen.

"Han har mistet sin naivitet. Ham drengen på billedet. Jeg kigger på ham hver dag og forsøger at lære af ham. Men hvis du én gang har sat dig i denne her stol, så kommer du ikke tilbage. Så er sommerfuglestøvet røget af vingerne. For der er koldt på toppen," fortæller Henrik Hartmann.

Kulden vender vi tilbage til.

LIDT LIGESOM AT VÆRE TIL PSYKOLOG

I 16 år har han, sammen med instruktøren Peter Langdal, sat et væld af succeser på plakaten. Før dét var han instruktøras-

TEATERCHEFER PÅ LEDELSESKURSUS

Teatercheferne fra teatrene under Københavns Teater har alle været igennem en efteruddannelse i ledelse. Forløbet begyndte i december 2007 og sluttede i juni 2008 med gennemsnitlig aktivitet på 1-2 dage om måneden. Forløbet var primært baseret på individuelle coachingssessioner.

Copenhagen Business School ved professor Jan Molin tilrettelagde forløbet i samarbejde med Københavns Teater.

sistent, regissør, forestillingsleder og sidst instruktør, før han i 1992 satte sig som teaterchef på Betty Nansen Teatret. Han har levet i, omkring og for teateret i 35 år. Det er over halvdelen af hans liv.

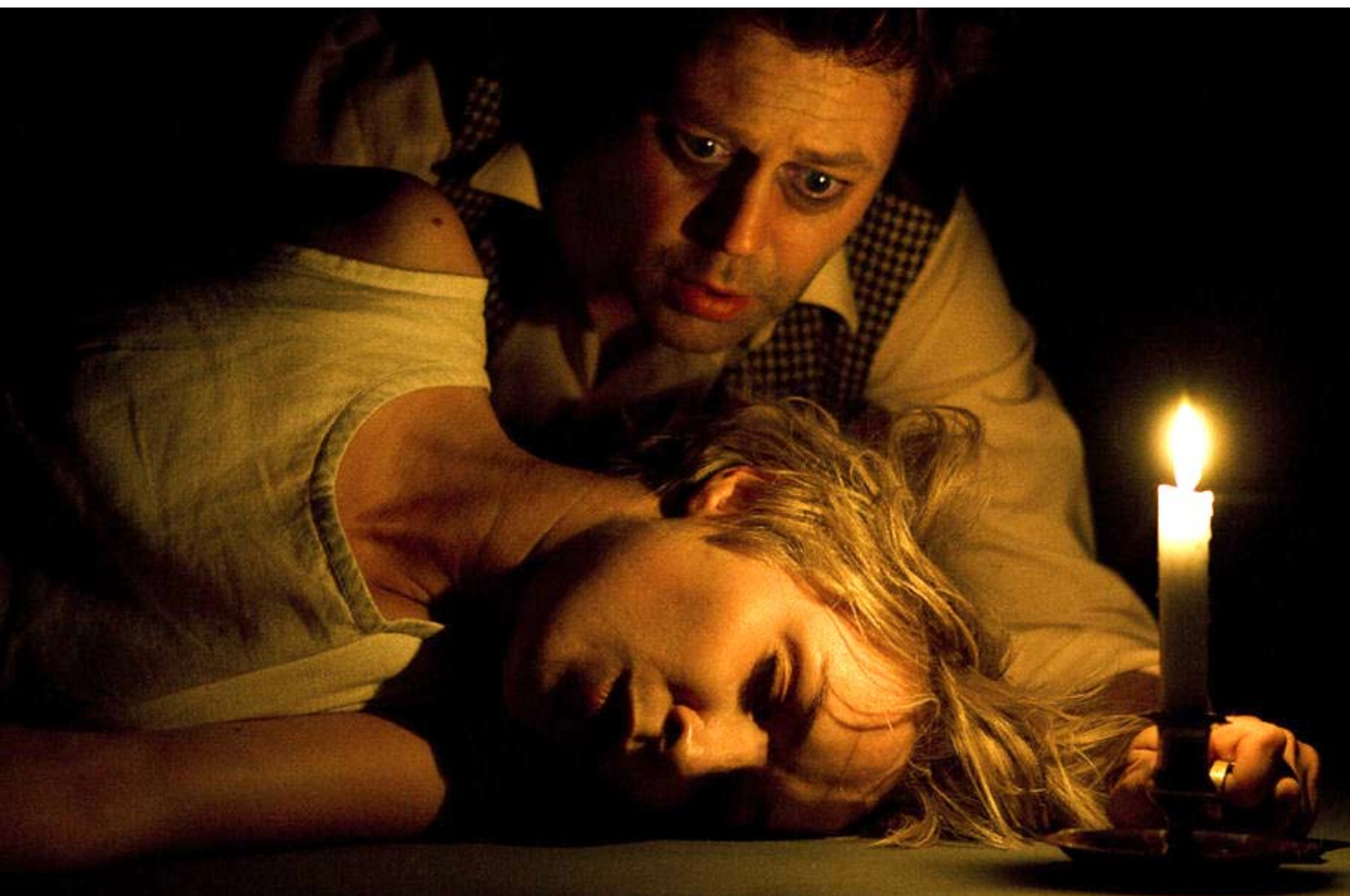
"Jeg startede som skopudserdrengen", som han siger, og i dag er skopudserdrengen hoppet et par kvantespring. Og det stopper ikke her. Fremtiden byder på flere teaterudfordringer – og dermed også udfordringer til lederen Hartmann. En større omstrukturering er i gang, og det var dét, der fik teaterchefens hjerne til at knirke og efterspørge lederudvikling.

"Vi bliver flere og flere mennesker herinde, så der måtte jo ske noget, tænkte jeg. Og så meldte jeg mig til det her forløb, som Københavns Teater tilbød. For man føler sig jo en gang imellem komplet uduelig ik' og tænker "hvad skal jeg gøre?". Her har de her "coachingsessioner", som jeg vil vælge at kalde dem, været ret sunde. På et mere filosofisk plan. Vi har diskuteret mange store emner," fortæller teaterchefen, der især har haft glæde af at vende tanker med ledere i samme situation. For det kan til tider være meget ensomt at være teaterchef.

"Der er koldt på toppen. Man sidder meget alene med sine tanker som teaterchef. Så det var lidt ligesom at være hos en god psykolog ik'? Det var vidensdeling. Og enhver form for vidensdeling er jo godt. Jeg havde for eksempel et par sindssygt

"Det med at være leder. Det kan man ikke lære. Det er et valg, man tager."

Henrik Hartmann

ET DRØMMESPIL på Betty Nansen Teatret. med bl.a. Sonja Richter og Frank Thiel. foto: Natascha Thiara Rydvald

”Der er koldt på toppen. Man sidder meget alene med sine tanker som teaterchef. Så det var lidt ligesom at være hos en god psykolog, ik’.”

Henrik Hartmann

inspirerende snakke med Jonatan (Spang, red.). Men alligevel. Det med at være leder. Det kan man ikke lære. Det er et valg, man tager,” siger Henrik Hartmann.

PÅ MÆRKERNE

På trods af vidensdeling og filosofiske snakke, mener Henrik Hartmann ikke, at han er blevet en bedre leder af at gå på lederkursus. Eller rettere; en mere egnet leder, som han formulerer det. For ham er der ikke noget ’før og efter’ – ledelsesmæssigt.

”Det har bare åbnet op i hovedet. Og jeg er blevet gladere,” siger han.

Henrik Hartmann følger stadig tre gode råd, som han fik længe inden han gik på lederkursus.

”Nils Voss (Betty Nansen Teatrets forhenværende bestyrelsesformand, red.) har lært mig meget om dét at være leder. Vær synlig. Tal sandt. Det holder ikke, hvis du ikke er oprigtig. Og det sidste: Vær dig selv. Folk lugter, hvis du ikke er på dit mærke. Så mister de respekten for dig,” siger Henrik Hartmann.

Han giver i øvrigt ikke meget for røsterne om, at ledelse

skulle hæmme kreativiteten.

”Sludder,” lyder er det kontante svar.

”Man giver ikke Peter og mig 15 millioner for at vi skal rende nøgne rundt. Borgerne forventer, at vi har styr på sagerne. Det giver sig selv. Styring, som ledelse også går ud på, kvæler ikke kreativiteten. Tværtimod. Den får kreativiteten til at løbe i gang,” siger Henrik Hartmann.

Han kigger på uret. Der er gået en time. Der er gennemspilning om ti minutter, så der er lige tid til en afskedssalut.

”En god leder har lyst til at gøre en forskel. Man har lyst til at ændre ting, man har drømt om at ændre, siden man var 16 år gammel. Det er sgu’ det, en god leder drømmer om,” lyder det fra Henrik Hartmann. ■

HENRIK HARTMANN – født i 1952.

Teaterchef på Betty Nansen Teatret sammen med Peter Langdal.

Stifter og direktør i C:NTACT-fonden, som er Betty Nansen Teatrets integrations- og udviklingsafdeling.

JUNGLEBOGEN på Nørrebro Teater. Foto: Miklos Szabo

"PERSONALET ER SULTNE EFTER LEDELSE. MIN UDFORDRING ER AT FØLGE MED."

Af Nana Toft Foto: Miklos Szabo

For første gang, så længe hun kan huske tilbage, har Kitte Wagner holdt fem ugers sommerferie. Og det selvom hun for mindre end et år siden satte sig i chefstolen på Nørrebro Teater sammen med Jonatan Spang.

Kitte Wagner har lært at ferie er vigtigt. At slappe af. For ellers brænder man ud. Dør før tid. Bliver båret ud fra scenen.

"Og det er ikke god ledelse", konstaterer hun.

"Som den svenske skuespillerinde, Tore Taj, så sigende sagde tilbage i 1920'erne, da hun blev spurgt om hun ville være teaterchef: "Nej, så hellere dø en naturlig død."

BLINDE PUNKTER

På spørgsmålet om, hvorvidt en lederuddannelse er nødvendig, er svaret derfor et højt og rungende "ja!".

Kitte Wagner har lært sine 'blinde punkter' at kende, som hun siger, og hun opdagede hurtigt, at hun var dårlig til at

lægge ansvaret fra sig og uddelegere sine arbejdsopgaver.

Men hun kredser også om rollen som teaterchef, og de særlige udfordringer netop den stilling har.

"Jeg synes, at vi teaterchefer har en særlig vanskelig stilling. Det er et job, der favner så sindssygt bredt. Og især her på Nørrebro Teater, hvor kravet om egenindtjening er meget højt. Her kommer behovet for en lederuddannelse virkelig ind i billedet," fortæller Kitte Wagner, der ligesom Henrik Hartmann heller ikke gir' meget for indstillingen om, at ledelse ikke bør blandes sammen med kunsten.

"Det med at "kunsten er noget særligt" eller "vi har ikke brug for nogen udefra", det klinger så hult og lyder mere som en dårlig undskyldning for ikke at sætte sig på skolebænken og få noget lærdom ind i knolden. For mig at se er viden vejen frem," siger Kitte Wagner og fortsætter:

"Frihed, som er forudsætningen for al god kunst, opstår ikke,

”Jeg har aldrig haft en chef med en lederuddannelse. Det har været følelserne, der har styret.”

Kitte Wagner

hvis friheden ikke har en ramme. Alle der har været i 'frie rammer' ved jo, at så skabes der ingenting. Der opstår ikke nogen som helst form for kunst på scenen.”

MEDARBEJDERNE ER GLADE

Men en ting er, at kravet om egenindtjening gør en lederuddannelse relevant. Overblik, mødeledelse og rammer er blot nogle af de ting, Kitte Wagner har skærpet efter kurserne på CBS. Noget andet er personaleledelsen.

”Jeg har en fornemmelse af, at mine medarbejdere er blevet gladere, efter jeg har været på kursus. Og det er nok fordi, jeg har sat helt klare rammer op. Jeg er begyndt at formidle visioner og målsætninger for teamet og konkret snakke om, hvad de her mål betyder for alle grupper af personalet på teateret. Efter kurset har vi hevet alle med ind i de beslutninger, der bliver taget. Så personalet er medbestemmende. Og i virkeligheden har jeg fået mere tid. Tid jeg kan bruge på at få idéer og få de største talenter hevet ind,” fortæller hun.

PEJLER EFTER CHEFENS HUMØR

Kitte Wagner er lige fyldt 40 år. Hun er oprindeligt akademiker og har arbejdet som dramaturg, før hun blev teaterleder. Og selv om udfordringerne er store, har hun ikke tænkt sig at forlade chefstolen foreløbig.

”Jeg oplever, at vi har et åbent og tillidsfuldt klima på Nørrebro Teater, men der har været en overgang, hvor Jonatan og jeg har skullet følge det tidligere hold over og skabe nye visioner for teateret. Det her ledelseskursus har givet mig helt praktiske værktøjer til at tale om værdier og visioner – og ikke mindst gøre dem konkrete for medarbejderne. Det glemmer man rigtig hurtigt i denne her deadlineverden. Og så er det, at ledelsesegenskaben 'overblik' kommer ind i billedet, og det har jeg virkelig lært meget af,” fortæller Kitte Wagner, der selv kun har haft 'følelseschef', som hun karakteriserer dem.

”Jeg har aldrig haft en chef med en lederuddannelse. Det har været følelserne, der har styret. Så pejler man efter, hvordan chefen har det den pågældende dag. Jeg oplever, at mine medarbejdere er blevet rolige og trygge ved at jeg som leder har udstukket nogle klare rammer,” siger Kitte Wagner, der samtidigt fortæller, at hun oplever et tydeligt generationsskifte på teatrene. Hvor teatrene før i tiden var præget af autodidakte ledere, fornemmer hun et stigende krav blandt medarbejderne om, at også lederne skal være uddannede. For både administrativt og teknisk personale får jo lange uddannelser rundt omkring på teaterskolerne.

”Personalet er sultne efter ledelse. De råber på det. Min udfordring er at følge med.” ■

”Jeg har en klar fornemmelse af, at mine medarbejdere er blevet gladere, efter jeg har været på kursus. Og det er fordi, jeg har sat helt klare rammer op.”

Kitte Wagner

KITTE WAGNER – født i 1968.

Uddannet cand.comm. fra Roskilde Universitet med dramaturgi fra Århus Universitet som 2. fag. Har arbejdet som dramaturg på bl.a. Betty Nansen Teatret. Teaterchef på Nørrebro Teater sammen med skuespiller Jonatan Spang.

DE EUROPÆISKE SKUESPILLERE HAR TALT

DEN FØRSTE EUROPÆISKE UNDERSØGELSE AF SKUESPILLERES SOCIALE IDENTITET OG DENS BETYDNING FOR ADGANGEN TIL ARBEJDE NÆRMER SIG SIN AFSLUTNING. UNDERSØGELSEN HAR HOVEDFOKUS PÅ DISKRIMINATION I FORBINDELSE MED KØN OG ALDER, OG DEN AFSLØRER, AT SKUESPILLERE I ALLE EU-LANDE SLÅS MED DE SAMME PROBLEMER.

Af Pia Møller Munksgaard, pmm@skuespillerforbundet.dk

"Europas skuespillere har talt – meget højt!"

Sådan konkluderede dr. Deborah Dean fra Warwick Business School, Warwick Universitet i England, da hun havde præsenteret de allerførste resultater af den første europæiske undersøgelse af betydningen af bl.a. alder og køn for skuespillernes adgang til arbejde. Det skete i London, da den europæiske sammenslutning af skuespillerforbund, EuroFIA i september, holdt konferencen 'Women, Men, Age and Employment in the Performing Arts'.

Undersøgelsen, som også mange danske skuespillere har svaret på, viser, at på trods af en masse forskelligheder landene imellem, så har alle lande stort set de samme problemer med hensyn til diskrimination i forhold til køn og alder i scenekunsten.

Undersøgelsen viser bl.a., at kvinder i langt højere grad end mænd opfatter køn og alder som forhindringer i forhold til at få arbejde i scenekunsten.

Både mænd og kvinder blev i undersøgelsen spurgt, hvilke faktorer, der var mest negative i forhold til at få arbejde. Kvinderne mente generelt, at deres køn (37 procent) og dernæst deres alder (30 procent) var den største forhindring. De fleste mænd – 47 procent – pegede på alder som den største forhindring. Næstflest af mændene – dog kun 4 procent – pegede på køn.

Her kunne deltagerne også pege på f.eks. etnisk oprindelse som en forhindring. Og skuespillere af anden etnisk oprindelse så da også deres etnicitet som den største forhindring.

2174 europæiske skuespillere har svaret på undersøgelsen, som er udsendt til alle skuespillere i EU. Deborah Dean sagde

på konferencen, at det ikke gør undersøgelsen stærkt statistisk repræsentativ, men at den klart indikerer en række forhold. Hun fremhævede, at de skuespillere, der har svaret, er godt og repræsentativt fordelt med hensyn til alder, køn osv.

De skuespillere, der har medvirket i undersøgelsen, har bidraget med lange fyldige svar, der hvor der var mulighed for det – noget som Deborah Dean ser som et signal om, at problemet er påtrængende.

"Jeg har samlet fået omkring 200 sider med kommentarer. Skuespillerne i EU har talt – meget højt! Det er en undersøgelse af skuespillernes opfattelse af tingene – hvordan de oplever det. Den kan ikke bruges til, at sige, at sådan her er det. Men den indikerer, at de samme problemer eksisterer i hele EU," siger hun.

Tre medlemmer af DSF's ligebehandlingsudvalg deltog i konferencen: Johannes Mannov, Katja Holm og Henrik Petersen. Johannes Mannov, der er formand for udvalget, siger:

"Vi vidste mange af tingene i forvejen, for vi har jo selv undersøgt det meget grundigt sidste år med rapporten 'Løn og Køn'. Men det var tankevækkende at konstatere, at problemerne er de samme i alle lande. Og så bød konferencen på en række input og konkrete ideer, som vi kan arbejde videre med i vores eget ligebehandlingsudvalg."

EuroFIA's undersøgelse har fået støtte fra EU-kommissionen, engelske Equity og de danske, svenske og norske skuespillerforbund. Den endelige rapport offentliggøres senere på året og vil blive omtalt i et senere nummer af Sceneliv.

DEBATINDLÆG

AT VÆRE ELLER IKKE VÆRE – EN SKUESPILLER

Efter at have læst Birgitte Bruuns indlæg i Berlingske Tidende den 25. september, som svar på Ellen Hillingsøs udtalelser i avisen om teaterlønninger føler jeg trang til at holde en pause fra mit – nu velbetalte – job på Københavns Fondsbørs og give min kommentar til debatten.

Det er så afsindig trættende at læse Birgitte Bruuns klagesang om, at Ellen Hillingsø "skal tænke på alle dem, der har det meget værre end hende", når hun ganske berettiget kommenterer de fuldstændig nedværdigende og absurd lave lønninger, som teatrene kan tilbyde skuespillere i dag. Det her handler ikke om hvem, der har det værst, men om, hvad det er for et kulturliv, vi ønsker i det her land. Som mennesker må vi alle sammen træffe vores valg, om vi ønsker at se passivt til eller kæmpe for bedre vilkår. Når Ellen tager bladet fra munden og siger, at hun er dødtræt af de dårlige teaterlønninger, så er det jo ikke kun sin egen sag hun taler, så er det også DIN Birgitte Bruun og alle de andre skuespillere, som i øjeblikket går for lud og koldt vand.

Det handler nemlig om RESPEKT. Respekt for faget, respekt for værdien i et rigt og facetteret skuespillerudbud og respekt for, at skuespillere skal have anstændige vilkår for at kunne yde

på scenen og give publikum de oplevelser, de gerne vil have. Jeg kan sgu' godt forstå Ellen er dødtræt af, at stå på scenen aften efter aften for ingen penge.

Jeg har selv i dag valgt at lave noget andet end at være skuespiller. Jeg har to små børn og kan ikke forsvare overfor hverken dem eller mig selv at leve et rodløst og – ja til tider uværdigt liv som skuespiller. Jeg har brugt det meste af mit liv på skuespillerfaget, og det har gjort rigtig ondt at måtte tage en så drastisk beslutning. Men, jeg har fået et godt og rigtig velbetalt job – langt mere end jeg nogensinde kunne drømme om som skuespiller. Jeg kan forsørge min familie og jeg kan udvikle mig som menneske og se mig selv i øjnene om morgenen.

Jeg var først og fremmest drevet af viljen til at ville noget med livet og ikke passivt se til, mens tæppet blev revet væk under mig. Det er også det Ellen Hillingsø er, når hun ikke vil finde sig i den usle betaling, hun får på teateret. Det kunne mange flere i det her fag lære noget af.

Michael Brandt

DEBATINDLÆG

TEAM TEATRET OG 'BUNDLINIEN'

TILLYKKE TIL TEAM TEATRET, SOM FOR NYLIG KUNNE FEJRE SIT 40 ÅRS JUBILÆUM MED SUCCES PÅ BUNDLINIEN.

Opskriften på dette kan jo diskuteres. Men mon ikke ingredienserne er: Et godt dygtigt personale. En kompetent bestyrelse, en velvilig kommunes (Herning) bevågenhed, lokal opbakning og stolthed over deres teater og de sidste godt 7 år - en visionær og modig kunstnerisk leder Mikael Helmuth. (Dette betyder ikke at der ikke har været gode ledere inden - det har der nemlig)

I cirka samme periode - 7 år - har vi haft en kulturminister med en ganske anden bundlinie. Brian Mikkelsens kulturministerperiode var en fiasko. Man kan diskutere graden af fiasko, betydningen af begrebet fiasko. Vi kan flytte rundt på decimalerne, men vi kan ikke ændre ved bundlinien, at egnsteatrene har haft urimeligt svære kår.

Men tillykke Team Teater. Og velkommen til en ny kulturminister. Det må kunne gøres bedre.

Søren Thomsen

TEAM TEATRETS En Helvedes Rejse, Foto: mingoPhoto

OVERENSKOMSTER GODKENDT

DANSK SKUESPILLERFORBUNDS EKSTRAORDINÆRE GENERALFORSAMLING I ÅRHUS DEN 14. SEPTEMBER GODKENDTE DE OVERENSKOMSTER, SOM DSF I FORÅRET HAR FORHANDLET FOR TEATRE PÅ DET STATSLEGE OMRÅDE. DET ER EFTER KOMMUNALREFORMEN AARHUS, AALBORG OG ODENSE TEATER, KØBENHAVNS TEATER, FOLKETEATRET.DK OG DEN JYSKE OPERA. DESUDEN BLEV OVERENSKOMSTEN MED DANMARKS RADIO GODKENDT.

OVERENSKOMSTERNE, DER BL.A. HAR GIVET MERE I LØN OG STÆRKT FORBEDREDE PENSIONSFORHOLD, BLEV FYLDIGT OMTALT I SCENELIV I AUGUST. HAR DU IKKE BLADET VED HÅNDEN, KAN DET OGSÅ FINDES PÅ WWW.SKUESPILLERFORBUNDET.DK.

10.11 - 14.11 TV/FILM – GØR DET SELV!

v./ JØRN FAUERSCHOU.

- KOM OP OG LÆR AT LAVE TV OG FILM

08.12 - 09.12 RAINBOW OF DESIRE

v./ KATRIN BYREUS.

- OPLEV SVERIGES FØRENDE FORUM FACILITATOR

17.11 - 21.11 THE POWER OF THE PUPPET

v./ NEVILLE TRANTER.

- LÆR AF VERDENS BEDSTE DUKKE- OG ANIMATIONSKUNSTNER

22.11 - 27.11 PERSON INSTRUKTION

v./ VIBEKE WREDE.

- VIL DU I GANG/ BLIVE BEDRE TIL PERSONINSTRUKTION

01.12 - 05.12 IMPRO, MUSIK OG KLOVNER

v./ ALEX BYRNE.

- ARBEJD MED KUNSTNEREN BAG NIE

**SE FLERE KURSER PÅ
WWW.NYSCENEKUNST.DK**

ACT INC.
ACTORS IN BUSINESS

søger skuespillere til kommunikationstræning!

Læs mere på actinc.dk

DANSK SOLIST-FORBUND FYLDER 90 ÅR

DANSK SOLIST-FORBUND FYLDER 90 I ÅR OG DET FEJRES MED EN FØDSELSDAGSKOMSAMMEN FOR GODE SAMARBEJDSPARTNERE **SØNDAG DEN 2. NOVEMBER KL. 14-18 I BORUPS HØJSKOLE, FREDERIKSHOLMS KANAL 24, KØBENHAVN K.**

Man kan tilmelde sig arrangementet på 33 25 05 51 eller solistforbundet@compaqnet.dk – eller man kan bare møde op, skriver bestyrelsen.

Den 31. oktober arrangerer Dansk Solist-Forbund og Solistforeningen af 1921 en NORDSOL-koncert lørdag den 1. november kl. 13.30-15.30 med en række unge nordiske solister og musikalske overraskelser.

Arrangementet finder sted i anledning af en Nordisk Solistråds-konference den 31. oktober. Koncerten er i Borups Højskole og entre er gratis.

SKUESPILLER HARALD HEJSTS LEGAT

BESTYRELSEN INDKALDER HERMED ANSØGNINGER TIL LEGATET.

LEGATETS FORMÅL ER – TIL MINDE OM SKUESPILLEREN HARALD HEJST AT YDE STØTTE OG OPMUNTRING TIL SKUESPILLERE, SOM ER MEDLEM AF DANSK SKUESPILLERFORBUND. DET ER DOG EN FORUDSÆTNING AT MODTAGEREN ER I "ØKONOMISK TRANG".

ANSØGNINGEN BEDES VÆRE FORBUNDET I HÆNDE **SENEST FREDAG DEN 14. NOVEMBER 2008**, OG SKAL SENDES TIL:

SKUESPILLER HARALD HEJSTS LEGAT

C/O DANSK SKUESPILLERFORBUND, SKT. KNUDS VEJ 26, 1903 FREDERIKSBERG C
NB. LEGATET KAN IKKE YDES SOM PRODUKTIONSSTØTTE.

Det er nu, du skal skabe tryghed for familien

PFA Helbredssikring

Med PFA Helbredssikring er vejen til behandling ved sygdom og uheld hurtig. Den dækker dine børn og fås også til din partner. Så er hele familien sikret plads hos speciallæge eller på privathospitaler og privatklinikker.

Du kan læse mere og tilmelde dig på www.skuespillerforbundet.dk

PFA
PENSION

Bygger på forståelse

Sangundervisning i København - alle niveauer

Undervisningen tager udgangspunkt i dig og din stemme og tilrettelægges ud fra dine forudsætninger og dit behov.

- Personlig fortolkning
- Hjælp v/stemmeproblemer
- Forberedelse til audition

Lise Nees

tlf. 35 38 1000

lisenees.com

BERLINER LEJLIGHED

Udlejes: Lys 4. sals lejlighed på 50 m², lige midt i centrum af Kreuzberg 36. Indeholder: 2 vær, spisekøkken, karbad og vaskemaskine. Udlejes billigt i kortere eller længere perioder.

Henvendelse: munch.rasmus@gmail.com

DU KAN MERE END DU TROR!

- med den revolutionerende "Komplet Sangteknik". Få den lyd du ønsker dig, teknikken og trygheden. Undervisning i egne lokaler.

Env. autoriseret sangcoach I Komplet Sangteknik Pernille P Carmohn +45 51 90 21 51

SOMMERHUS SEJERØBUGT (RØSNÆS) UDLEJES

Nyopført fritidshus på stor gl. grund. 200 m. til strand udlejes på ugebasis. 3 soveværelser, 6 sovepladser, brændeovn, vaskemaskine, opvaskemaskine, sauna /spa.

1 ½ times kørsel fra København. Pris 3.500,- pr. uge ekskl. forbrug

Søren Thomsen. Telefon: 26 83 47 13

SOMMERHUS NÆR SKAGEN UDLEJES

Totalrenoveret husmandssted på 124 m², ligger ud til åbne marker og 2 km fra vandet udlejes på ugebasis. Brændeovne / vaskemaskine og tørretumbler. Pris kr. 3.000,- pr. uge inkl. forbrug.

Henvendelse: Torben Sekov, Tel. 40 11 60 46

LEJLIGHED I SPANIEN

Lejlighed til leje i Spanien (Almuñécar, 80 km øst for Málaga) i perioden 15. december 2008 til 15. april 2009. 2 værelser m. 4 sovepladser, køkken, bad, stor altan lige ud til Middelhavet. 1.000 kr. pr. uge (Påske) dog 2.000 kr.) plus 3 Euro pr. dag for gas/lys.

Henvendelse: Grethe Mogensen 32 53 92 16/20 16 98 97,
eller e-mail: grethemogensen@mail.dk

FØDSELSDAGE

OKTOBER

Runi Lewerissa 50 år 28. oktober

NOVEMBER

Asger Bonfils 80 år 10. november

Søs Egelind 50 år 13. november

Giacomo Ravicchio 50 år 15. november

Bente Eskesen 60 år 16. november

Annemette Svendsen 80 år 16. november

Per Linderøth 50 år 16. november

Pia Koch Stead 50 år 18. november

Jørgen Teytaud 75 år 20. november

Elsebeth Møller 60 år 21. november

DØDSFALD

Per Møller Nielsen

er død den 15. september 2008.

Begravelsen er efter Pers ønske foregået i stilhed.

ER DIN MEDLEMLISTE I ORDEN?

Medlemslisten 2008 blev udsendt til alle medlemmer af DSF sammen med sidste nummer af Sceneliv. Desværre har vi opdaget, at der i nogle af listerne mangler en enkelt side eller er en side for meget.

Fejlen er sket hos bogbinderen, der har monteret siderne i spiralryggen. Vi beklager meget! Hvis du har fået en medlemsliste, der mangler en side, så send den herind, og vi vil straks sende dig en ny og fejlfri liste.

DSF

www.legd.dk

UDGIVERADRESSERET
MASKINEL MAGASINPOST

POST
PP DANMARK

taastrupteater.dk

TAASTRUP TEATER · KJELD ABELLS PLADS · 2630 TAASTRUP · www.taastrupteater.dk

SCENELIV 42573
DANSK SKUESPILLERFORBUND,
SANKT KNUDS VEJ 26, 1903 FREDERIKSBERG C
ISSN: 1902-5076